

Warszawa, 7.12.2015

Szanowny Pan Wiceprezes Rady Ministrów
Mateusz Morawiecki
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa

Dotyczy: rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczania odpadów do składowania na składowiskach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1277), wydanego na podstawie art. 118 ust. 2 ustawy o odpadach z dn. 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 21).

Szanowny Panie Ministrze,

niżej podpisane instytucje zwracają się do Pana Ministra z prośbą o zmianę ww. rozporządzenia, poprzez nie wprowadzanie z dniem 1 stycznia 2016 r. § 3 ust. 3 wraz z załącznikiem nr 4, dotyczących kryteriów dopuszczania odpadów o kodach 19 08 05, 19 08 12, 19 08 14, 19 12 12 oraz z grupy 20 do składowania na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Uzasadnienie

1. Rozporządzenie jest nie do zrealizowania w obecnych realiach i będzie martwym przepisem nie tylko w dniu jego wprowadzenia, ale w ciągu wielu najbliższych lat.

Wprowadzenie rozporządzenia oznacza w praktyce, że nie będzie można składować żadnych odpadów komunalnych i pochodzących z ich mechaniczno-biologicznego przetwarzania przed poddaniem ich spalaniu (termicznemu przekształcaniu). Tylko odpady po spalaniu spełniają kryteria z załącznika nr 4 do rozporządzenia.

W kraju wytwarzanych jest około 10,1 mln Mg odpadów komunalnych rocznie. Większość z nich, w formie zmieszanej, jest dostarczana do zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania (MBP). Produktami MBP są: niewielka ilość odpadów przekazywanych do recyklingu (średnio 6,7%), stabilizat (20-30%, kod 19 05 99) oraz frakcja lekka i ciężka o kodzie 19 12 12 (30-45%). Odpady z grupy 20 oraz o kodzie 19 12 12 oraz wytworzone z nich paliwo alternatywne o kodzie 19 12 10, mogą być spalane wyłącznie w instalacjach określonych w art. 3. ust. 1. pkt. 26 i 29 lub 31 Ustawy o odpadach – spalarniach i współspalarniach odpadów (np. cementowniach).

W końcowej fazie budowy jest obecnie 6 spalarni odpadów komunalnych, o łącznej wydajności 974 tys. Mg/rok. Poza nimi funkcjonuje spalarnia odpadów w Warszawie, o wydajności ok. 45 tys. Mg/rok. Z tych obiektów tylko połowa wydajności spalarni w Szczecinie jest zaplanowana na unieszkodliwianie odpadów o kodzie 19 12 XX.

Ponadto 8 cementowni spala odpady o kodzie 19 12 10 w ilości ok. 1,1 mln Mg rocznie oraz ma możliwość zwiększenia mocy przerobowych do maksymalnie 1,4 mln Mg/rok. Zatem całkowita wydajność instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych będzie wynosić w najbliższym czasie nie więcej niż 2,4 mln Mg/rok.

Biorąc pod uwagę, że zakłady MBP wygenerują co najmniej 30 do 45% odpadów niespełniających kryterium rozporządzenia, do spalania będzie musiało być przekazanych od 3 mln do 4,5 mln Mg odpadów o kodzie 19 12 12 i/lub 19 12 10. Do tego należy doliczyć 540 tys. ton pozostałości z przetwarzania osadów ściekowych o kodzie 19 08 05, dla których istniejące moce termicznego przekształcania wynoszą 160,3 tys. ton/rok. W sumie należy się spodziewać, że do spalarni musiało by trafić nie mniej niż 4,5 mln Mg odpadów.

Stąd, w chwili wejścia w życie rozporządzenia zabraknie przynajmniej 2,1 mln Mg mocy przetwórczych spalarni i współspalarni odpadów.

Zważywszy, że niezbędny czas na przygotowanie projektu i oddanie do użytku spalarni odpadów wynosi 5 - 7 lat, to należy się spodziewać, że rozporządzenie mogłoby być realnie egzekwowane nie wcześniej niż w 2021 roku. Należy jednak brać pod uwagę fakt, że budowa kolejnych spalarni w Polsce będzie budziła uzasadnione protesty i obawy wielu środowisk.

2. Rozporządzenie będzie prowadzić do patologii.

Wobec braku możliwości zagospodarowania i składowania dużej masy odpadów, należy się spodziewać, że skutkiem wprowadzenia w życie rozporządzenia będzie to, co w branży odpadowej nazywane jest „mieleniem kodów odpadów” – nieuzasadnioną zmianą kodu odpadu, aby pozbyć się go w sposób nie narażający na sankcje prawne i finansowe.

Już teraz mowa jest o zmianie kodu 19 12 12 po drobnych zabiegach technologicznych na 19 05 99 i/lub 19 12 10, jak również swoboda w zakresie zmiany właściwości odpadów poprzez dodawanie do nich frakcji inertnych lub mechaniczne rozdrabnianie odpadów.

Warto podkreślić niekonsekwencję ustawodawcy, który nie przewidział tego typu łatwych do przeprowadzenia zabiegów i nie ujął odpadów o kodzie 19 12 10 identycznymi wymaganiami, jak pozostałych w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

3. Rozporządzenie doprowadzi do znacznego zwiększenia nakładów i kosztów gospodarowania odpadami.

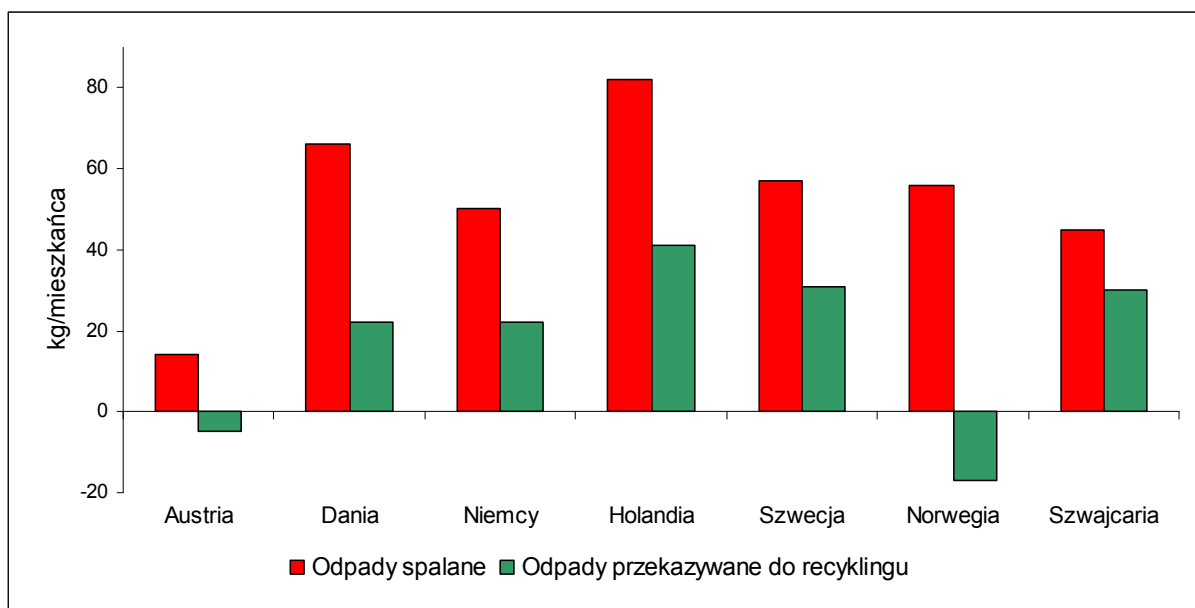
Konieczność spalania większej ilości odpadów prowadzi wprost do zwiększenia nakładów na budowę instalacji o odpowiedniej wydajności. Koszty budowy spalarni w Polsce wynoszą średnio 4000 zł na tonę. Zatem konieczne byłoby wydatkowanie około 9,6 mld zł, jakie nie są dostępne po stronie samorządów, jak i w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

Według dostępnych analiz, koszt spalania 1 tony odpadów będzie wynosił co najmniej 300 zł, a wedle niektórych szacunków ponad 500 zł. Tym samym koszty operacyjne systemu gospodarki odpadami mogłyby się zwiększyć o przynajmniej 630 mln rocznie, a blisko

dwukrotnie więcej jeśli odpady będą najpierw przetwarzane w MBP, a następnie przekazywane do spalania.

4. Rozporządzenie nie zrealizuje celów ekologicznych.

Podobne lub identyczne rozwiązania, jakie zapisane są w § 3 ust. 3 rozporządzenia wprowadzono w siedmiu krajach europejskich. Ich głównym celem było wymuszenie zwiększenia odzysku i recyklingu odpadów i zmniejszenie masy składowanych odpadów. Jednak jak pokazuje poniższa analiza danych Eurostat'u, rzeczywistym rezultatem tego typu regulacji jest znaczne zwiększenie ilości spalanych odpadów, a w przypadku Austrii i Norwegii wręcz zmniejszenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi.

Wykres 1. Porównanie średniej ilości odpadów komunalnych przekazywanych do spalania i recyklingu od momentu wprowadzenia zakazu ich składowania w siedmiu krajach europejskich. Źródło: Eurostat, dane od 1995 do 2013 roku.

5. Rozporządzenie powinno być zastąpione innymi rozwiązaniami, aby osiągnąć cele w gospodarce odpadami i ekologiczne.

Aby osiągnąć cele wyznaczone przez Ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz dyrektywy Unii Europejskiej, a jednocześnie zrealizować je w sposób jak najmniej kosztowny, konieczne jest wprowadzenie innych rozwiązań, których skuteczność została udowodniona w tzw. systemach Zero Waste (<http://www.zerowasteurope.eu/zw-library/case-studies/>):

- obowiązku selektywnej zbiórki odpadów,
- obowiązku oddzielnego zbierania frakcji organicznej (20 01 08, 20 01 38, 20 02),
- zmiany funkcji instalacji MBP, które będą służyć maksymalizacji odzysku surowców do recyklingu materiałowego (R4 i R5) i organicznego (R3) odpadów zbieranych selektywnie,

- zmiany sposobu rozliczania finansowego mieszkańców za wytwarzane odpady – docelowo w formie "płać za tyle, ile wytwarzasz" (ang. PAYT).

Systemy Zero Waste działające w Europie, jak i w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie osiągają ponad 80% poziom odzysku i recyklingu odpadów komunalnych, jednocześnie działają skutecznie na rzecz zmniejszenia ilości powstających odpadów u źródeł. Z nadwyżką spełniają wymagania proponowane przez Komisję Europejską w pakiecie gospodarki o obiegu zamkniętym.

Pozostajemy do dyspozycji, aby omówić poruszone powyżej kwestie.

Z poważaniem,

Joanna Furmaga, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, członkini Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Małgorzata Grabowska-Snarska, Stowarzyszenie OKOLICA

Kamila Musiatowicz, Fundacja alter eko

Paweł Głuszyński, Zero Waste Europe

Piotr Rymarowicz, Towarzystwo na rzecz Ziemi

Krzysztof Rytel, Centrum Zrównoważonego Transportu, członek Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jacek Schindler, Stowarzyszenie Nowa Idea

Osoba wyznaczona do kontaktu:

Paweł Głuszyński, e-mail: pawel@zerowasteurope.eu, tel. 501 752 106

Do wiadomości:

Sławomir Mazurek, Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Środowiska

Senacka Komisja Środowiska

Senacka Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej

Senacka Komisja Infrastruktury

Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

Sejmowa Komisja Infrastruktury